

PES, KTERÝ ŠTĚKÁ, PŘECE JEN KOUŠE!

Múchov - 31.12.2001

毛
中

Čičku pokoll deluon, čert, či das,
Zba bělec doolues neprozledil.orgje jmluo,
opust' olak'i emulucioou, penioš sans,
Santa miže uzdravit, nilož. Setan deluo

27 2002

**VETŘE-LI SE JEDNA MYŠLENKA
DO PRÁZDNÉ HLAVY
ZCELA TU HLAVU VYPLNÍ — PROTOŽE TAM
NENÍ ŽÁDNÁ JINÁ,
KTERÁ BY SE S NÍ MOHLA POPRAT.**

斯大林

中国杭州织锦厂制 9.5×14.6公分 MADE IN CHINA

馬克思

中国杭州织锦厂制 9.5×14.6公分 MADE IN CHINA

	<i>1... Klekl mi počítač...4</i>
	<i>2... Praha 1968 ...6</i>
	<i>4... Olegova kniha... 25</i>
	<i>3...Havel prezidentem...28</i>
	<i>4... Už zase jedna kniha, která nikomu nic nedá... 42</i>

O srpnu 1968 si myslím,
že jsem ho částečně zavinil – ale ne jen já. *Oleg Ptáček*

S dobrými úmysly jsme sloužili kriminálíkům. *O. P.*

Nevím, zda je možné někoho prohlásit vinným,
že neprohlédl Stalinův režim.
Je vůbec možné člověka, který je od narození hlupák,
pro jeho hloupost degradovat? Pravděpodobně ano.
Neznámý Olegův kritik

Nebyl jen idealista. Ne, také ještě utlačoval a mučil!

Mlčení k represáliím. Ptáčkovu jednání v padesátých letech
bylo nepochybně odporné a velice nebezpečné. Sice není dokázáno,
že se na zločinech oněch let podílel, jisté ale je,
že byl natolik zhrouplý, že tyto bestiality podporoval.

Umělec nebo novinář se nesmí vyjadřovat politicky,
hlásit se k nějaké straně. Už vůbec ne,
když se jedná o jen jednu stranu...
To bohužel mnozí lidé v České republice dodnes nepochopili.

Ptáček je jako člověk naprosto prázdný,
což zakrývá velkou dávkou entusiasmů a hrdinskou kamufláží.

1. má grandiózní představu vlastní důležitosti (přehání například výkony a talenty, očekává, že i bez odpovídajícího výkonu bude uznán za nadřazeného)
2. je silně okouzlen fantaziemi nekonečného úspěchu, moci, brilantnosti, krásy nebo ideální lásky
3. myslí si o sobě, že je „zvláštní“ a jedinečný a dokáže jej pochopit jen lidé (či instituce) stejně výjimeční či vysoce postavení, takže se musí stýkat jen s nimi
4. vyžaduje přepjatý obdiv
5. přehnaně náročně očekává zvláště výhodný přístup ke své osobě a automatické přijetí svých očekávání
6. v mezilidských vztazích je vykořisťovatelem, tzn. těží z ostatních, aby dosáhl vlastních cílů
7. vyznačuje se nedostatkem empatie, není ochoten uznávat pocity nebo potřeby druhých, nedokáže se s nimi identifikovat
8. často druhým závidí či naopak věří, že oni závidí jemu/jí
9. jeho chování je arogantní a pyšné

Zatímco tedy jiní lidé, jimž se přihodí něco ne zrovna dobrého, se relativně rychle zase vzchopí, mohou narcisté i pro maličkost upadnout do hluboké deprese, kdy se cítí bezcenní a prohlašují se za neschopné, byť by tomu tak nebylo. Negativismus ve vztahu k vlastní osobě znemožňuje objektivní pohled. Totéž se stane také v opačném, pozitivním případě – narcista pak věří, že je „největší“. Narcističtí lidé jsou okolím často vnímáni jako chladní, oportunističtí nebo arogantní, někdy dokonce jako maničtí nebo maniodepresivní. Mají problém vžít se do druhých, protože centrem jejich zájmů a citů jsou jen oni sami a nikdo jiný. Narcisté se často vyvyšují nad druhé a mají jisté teritoriální chování.

Die Goldene Regel

*„Was du nicht willst, dass man dir tu, das füg' auch keinem anderen zu“ ist Narzissten fremd.
Sie behandeln Mitmenschen so,
wie sie selbst nicht behandelt werden möchten.*

Milý Marku!

Můj počítač natáhl bačkory, Češi by řekli, vypustil duši. Ostatně: Můj bývalý málem švagr používá rčení, které nechápu: Jaké to je, když tě stádo vyplivne.

Viděla jsem „rozhovor z modré pohovky“ (interview na knižním veletrhu), Oleg je ve svém živlu, mluvilo se jen o něm, poprvé jsem si pomyslela, že je narcis. Když jsem to přehrála své kamarádce, neviděla to do konce, ale řekla: Je to ničema, kdybych byla jeho žena, byla by už ze mě přinejmenším alkoholička nebo bych byla v blázinci. Má pravdu. On mluví v nejvyšších tónech o svém „umění“, které ale jako umění nevidím, většinou neříká nic, co by bylo trochu velkorysé nebo mělo hlubší smysl než obyčejné řeči. Jsou to všechno spíš jen žvásty.

Musela jsem myslet na to, jak jsme s ním my dva před šestnácti lety chtěli dělat rozhovor a on mi povídá: Evo, já už řekl všechno, co jsem říct chtěl. Pak jsme od toho ustoupili. Ano, měl přinejmenším od té chvíle mlčet, skutečně nemá co říct. A že je Helena alkoholička, to vím nejen já.

Také prkna zabeđené hlavy mohou znamenat svět

Je a byl narcista, když mu někdo naslouchá, může mít opravdu pocit, že se považuje za jedinečného člověka, který toho pro lidstvo udělal šíleně moc. Co vlastně udělal? Každopádně v onom interview se pustil do Dubčeka, takové svinstvo, Dubček měl aspoň páteř, která Olegovi naprosto chybí, kdyby se dnes v Česku dostali k moci neandrtálci, nechal by si narůst srst a tančil s nimi kolem ohniště. Má syndrom korouhvičky. Doufám, že se Kiře vede lépe, když teď zjistili, že nesnáší laktózu. Pozdravuj Claudii, svou ženu a obě děti. Ostatně, Claudia byla v telefonu moc milá, ten rozhovor s ní mi udělal moc dobře.

Pusu posílá Eva

P.S. Kdo v roce 1949 nevěděl, že se jedná o diktaturu, ten to podle mého názoru neměl v hlavě v pořádku. V roce 1949 také začalo to

*strašné odsuzování nevinných lidí a došlo k první politické justiční
vraždě. Přišlo to z Ruska, tenkrát Sovětského svazu.
V té době už se začalo říkat: Se Sovětským Svazem na věčné časy.
Pac a pusu Eva*

5

Milý Marku,

jednou jsi mi řekl, že mám sepsat svoje zážitky z Prahy roku 1968. Něco jsem našla, je to současně popis mého dětství, ale to vynechám, oba jsme o svém dětství mluvili už tak často, až jsem si jistá, že tě to nezajímá. Takže začnu rokem, kdy se oženil můj otec a já se seznámila se svým prvním přítelem, bratrem Olegovy ženy. A můj počítač je pořád ještě mrtvý.

...

Učitelka biologie dokonce chodila se mnou ze školy domů a uklízela u nás, případně mi uvařila něco k jídlu. Můj táta pracoval a sestra byla těhotná. Když se jí to narodilo, zase holka, byl konec sesterské lásce, odstavila mě na vedlejší kolej, slepou. Často pro mě nikdo nepřišel. Všechny tetičky si navzájem nadávaly, která mě má vzít, a když jsem je potkala, tak mi to vyprávěly. Dost mě to nudilo, hlavně jsem nikam jinam nechtěla a tak mi nevadilo, že zůstalo u výčitek. Něco jsem si uvařila, například jsem vařila maso a odešla do kina, byt podle toho vy-
padal.

Do tanečních jsem doprovod mít musela, takže se jedna tetička po druhé obětovala. Nikdy nezapomenu, jak jsem jako výrostek musela v róbě a bílých rukavicích s tetičkou jet tramvají. Možná proto tramvaje dodnes nenávidím.

Když mi bylo patnáct a do učení na aranžérku ani písmomalíčku mě nevzali, učila jsem se prodavačkou. V té době se můj otec podruhé oženil. Aby byl zmatek v příbuzenských vztazích dokonalý, vzal si sestru Jardovy mámy. Chudák ženská. Já ji jen trápila, pořád jsem ji srovnávala se svou mámou. Nikdy neměla děti, ale někdo tak milý jako ona se mohl do naší rodiny jen hodit.

Jenom já, napůl dítě, napůl dospělá, jsem jí ztěžovala život. Dnes je mi to líto, ale ona to chápala a během let se mezi námi přece jen vytvořil srdečný vztah. Já se brzy po jejím nastěhování k nám přestěhovala do její bývalé „díry“. Ale než k tomu došlo, ujasnila jsem si, že život není jen legrace, začala mi velice chybět maminka a často jsem v té době

plakala. Takže moje stěhování. První noc jsem utekla, nemohla jsem tam zůstat, běžela jsem domů, ale to už můj domov nebyl. Moje postel už nestála tam, co dřív, a já nenáviděla život, nenáviděla sebe, nenáviděla všechno. Po škole, teorii, kterou jsme měli v prvním roce ještě třikrát týdně, jsme mnohdy chodili na odpolední čaje. Tančil se twist a k tomu hrála živá hudba. Uvědomila jsem si, že mám dlouhé nohy a nechala si ušít několikery minišaty, které mi moc seděly, a vyrazila mezi lidi. Doma na mě stejně nikdo nečekal, v té vlhké a malé díře bez vody a se společným záchodem. Jednou, už šestnáctiletá, jsem chtěla hrát důležitou a zatímco hrála hudba, četla jsem si knihu. Krávovina, ale jak jinak jsem na sebe měla upozornit. Zázrak byl už, že jsem knížku nedržela vzhůru nohama. A jednoho dne ke mně přišel mladík, vyzvat mě k tanci. Tykal mi, zeptal se: „*Co to čteš?*“ „*No, podívej, takový brak*“, odpověděla jsem. „*Brak*“ bylo tehdy mezi pražskou mládeží módní slovo, asi jako dneska „*hustý*“. Hned si sedl vedle mě, připadalo mi to drobet dotěrné a nijak moc jsem o něj nezajímala. Přesto jsme večer strávili společně. A jaké bylo moje překvapení, když mě chtěl doprovodit domů! Taky to udělal, i když to byla k nám cesta přes půl světa, vedla jsem ho ke svému bývalému domovu, i když jsem věděla, že budu muset spát na pohovce v kuchyni. Ale do té díry? Nikdy! Kromě toho jsem ho neznala. Domluvili jsme si první rande, měl mě vyzvednout u školy. Jmenoval se Emil, ale protože to v Praze nebylo moc oblíbené jméno, kamarádi mu říkali Milo. Při první schůzce jsme byli v kině na Julie, ty jsi kouzelná, potom jsme šli do kavárny. Druhý den mě měl zase vyzvednout. Chvilí před koncem vyučování jsme musela na záchod. Když jsem se vrátila, stála celá třída u otevřeného okna. Protlačila jsem se mezi děvčata, která všechna vykuleně pozorovala něco na ulici. Slyšela jsem jen „ó“ a „á“. Nedostala jsem se dopředu dost rychle, tak jsem se nejbližší z nich zeptala: „*Co je, nějaká nehoda nebo co?*“ „*Ne*“, odpověděla, „*ale stojí tam naproti nádherný chlap.*“ „*To je přece Milo, ten čeká na mě*“, řekla jsem tiše, ani jsem neměla odvalu na něj zavolat, sedla jsem si do lavice a když jsem vzhlédla, ptalo se mě třicet děvčat jedna přes druhou: „*Jak jsi tohle dokázala?*“ „*Něco tak hezkého jsem ještě neviděla, jak je to možné?*“ „*Chodíš s ním už dlouho?*“ „*Jak se jmenuje, kde bydlí?*“ Pro mě to bylo nepochopitelné, až doteď jsem ho považovala za tmavovlasého, tmavookého,

8 snědého a normálního kluka. Zase jsem jen tiše řekla: „*Ale já bych radši blondáka.*“ To bylo haló ve škole. „*Tak to mi ho můžeš přenechat*“, ozvalo se třicet šestnáctiletých najednou.

No ano, život ale jde dál, musela jsem na trénink a Milo mě doprovázel. V té době jsem hrála volejbal, prý vůbec ne špatně. Myslím, že to bylo v parku cestou ke hřišti, kdy mi řekl, že mě miluje. Že já miluji jeho, to jsem věděla, byl to první muž, který se o mě ucházel a já jej nechala, aby o mě usiloval. Byla jsem blažená, teď už jsem nemusela skrývat, že jsem dívka, skoro už žena. Málem všechna děvčata ve třídě už o panenství přišla a já ne. A tak, aby mě jako poslední pes nepokousal, jsem raději kousla já do toho kyselého jablka, Milo a já jsme posléze taky šli spolu do postele, u mě, v té díře na konci Prahy. Víím, že jsem po tom všem byla pyšná, že jsem to taky dokázala, že by se mi to líbilo, to ne. Chodili jsme spolu asi tak pět měsíců, Milo si mezitím udělal řidičák na motorku a občas jsme si vyjeli na výlet. Myslím, že to bylo tohle léto, kdy jsem se poprvé seznámila s jeho rodiči. V obrovském domě s vlastním jménem — „*Hájek*“. Helena, jeho sestra, se mě namísto pozdravu na uvítanou zeptala, zda hraji volejbal. Moje nadšené přitakání mi umožnilo poznat ta nejkrásnější dvě volejbalová hřiště. Většinou hráli jen členové rodiny a mohli jsme dokonce pořádat malé turnaje, kde hráli senioři proti mládeži. Nepotřebovali jsme nikoho cizího. Vila byla veliká, ale přesto se do ní nevešla celá rodina, takže se na čtyřech hektarech, které k domu patřily, postavily dva sruby. Ve sváteční večery, když se všichni sešli na zahradě, bylo někdy potřeba až dvačtyřicet židlí, aby měl každý své místo. Byla jsem šťastná. Milo mě přivedl do své rodiny, kde všechno ladilo, přinejmenším o víkendech. U stolu musel každý akceptovat zasedací pořádek, oběd a večeři ohlašoval gong a všichni se pak co nejrychleji sešli u veliké tabule, nikdy ostatně v plavkách nebo sportovním oblečení, to by babička, která vždycky sedávala v čele stolu, asi nepřežila. Babička to také byla, kdo mě a Helenu vyplísnil, když jsme na sobě měly džínsy se zipem. Podle ní byl zip jen pro muže. A babička byla hlavou rodiny, takže se každý podrobil, a to velice rád.

A já teprve. Takové chování u stolu jsem znala jen z filmů. A tak jsem se lidí, ke kterým jsem zatím ještě nepatřila, hned v prvním okamžiku chytla jak klíště. A oni mi — otec, matka, sestra — taky hned otevřeli

srdce. Rodiče studovali oba na Sorbonně, mluvili plyně francouzsky, anglicky, německy, četli v těch jazycích knihy, bůh je oba obdařil takovou krásou, že by je člověk považoval za herce. Byly to osobnosti takového formátu, jaký jsem do té doby nepoznala. Aristokraté. Také ostatní, najednou jsem měla kolem sebe devět sestřenic a spoustu dětí. Babička byla moc milá, byla hlavou tohoto rodinného klanu, každého se nejprve vyptala na jeho zájmy a pak s ním mluvila o všem. Pod katalpou v jejich zahradě jsem zažila nejedno životní štěstí. Milo taky nebyl špatný, ale naše počáteční zamilovanost se pomalu vytrácela. Jednoho dne mě chtěla na rande s ním doprovodit spolužačka. Já proti tomu nic neměla, ale pak to mezi nimi skutečně zajiskřilo a já o svého Mila přišla. No jo, první láska a hned tak krásná, a stejně jsem byla zvědavá, co mi život ještě přinese, takže se náš rozchod odehrál bez slz, bez bolesti. Co jsem sotva mohla unést, to byla ztráta jeho rodiny, která mi mnohé nahrazovala, to bylo horší. Ale co, musela jsem to brát, jak to přišlo. Ale bylo pro mě těžké, stolovat teď o nedělích s mým otcem a jeho ženou. Nešťastná jsem se zahrabala ve své díře. Tahle izolace trvala dva měsíce, ne déle. Byl už podzim, ostatně pořád ještě krásné dny, když mi jednu neděli zavolala Helena, Milova sestra. „*Evo, bud' tak hodná, prosím, můj bratr měl nehodu a chtěl by tě vidět, přijdeš?*“ „*Samozřejmě*“, odpověděla jsem. „*V pondělí budu u vás.*“ Přišla jsem a zůstala jsem takříkajíc na celý život. Oba jsme si měli šíleně moc co povídat, trávil jsem u jeho postele odpoledne a také večery, navzájem jsme se malovali, hráli jsme šach, četli hodnotné knihy, diskutovali jsme o bohu i o světě. Po té nehodě na tom byl podobně, jako já po smrti mé mámy. Oba jsme byli postaveni před fakta, aniž by se nás někdo ptal. Vedle mě se mu v hlavě mnohé vyjasnilo, své dvě sádrové nohy dokázal na celé hodiny zapomenout. Dokonce jsme zkusili spolu spát, ale nevyšlo to, nezkušená, teprve nedávno o panenství připravená Eva se nedokázala donutit k tomu, aby si na něj sedla, on zas se nemohl se svými nepohyblivými nohama položit na mě. Takže zůstalo u pokusu, náš vztah byl ale stejně tak krásný, že jsme si nic hezčího nedokázali představit. Jeho rodiče mě přijali do rodiny jako dceru a když mě někdo poprosil o schůzku, lhala jsem, že bydlím v té nejkrásnější části Prahy a nechala se od každého nápadníka vysadit přede dveřmi mé nové rodiny. Byla to legrace, když jsem jim nalhávala, že mám přísnou mámu a

10 musím být v sedm doma. Vždycky jsem přicházela přesně k večeři. Myslím, že na mě Helena občas zuřila, protože její přítel směl přijít, jen když rodiče nebyli doma. Cítila jsem se jako doma a den, kdy jsem ztratila mámu, se zdál být daleko v minulosti. Chtěla jsem, aby to nikdy neskončilo. Ale chtít a muset se podrobit osudu, to jsou dvě různé věci. Jednou se kolem mě motal daleko starší muž. Znovu a znovu na mě čekal a nakonec mě přemluvil a já přijala jeho pozvání na večeři. Protože byl redaktorem jednoho z největších deníků, měl auto a peníze, šlo se večer do té nejdražší restaurace. Jaké bylo moje překvapení, když jsem u stolu nedaleko nás spatřila Helenu ve společnosti nějakých Rusů. Naše souznění se teď projevilo. Když jedna z nás vstala, šla druhá na toaletu s ní. Na toaletě řekla: „*Neříkej doma, že jsem tady seděla s Rusy.*“ „*A ty neříkej, že tady sedím se starým chlapem*“, odpověděla jsem. Domluveno. Mí pseudorodiče se až tady a teď dozvídají, že jejich skutečná dcera jednoho dne roku 1965 seděla v Bruselském pavilónu s nenáviděnými Rusy a jejich nepravá dcera se tahala se starším pánem. Myslím, že je to promlčené – a v mládí jsem prostě byla na všechno zvědavá. Právě tak Helena. Ta byla o pět let starší než já a už zaměstnaná, pracovala jako praktikantka v Národním rozhlase. Tam ji poznal Oleg. A nakonec se stala jeho třetí ženou. Když jsme na jaře zase začali jezdit na Hájek, byl s námi vždycky také Oskar, její oficiální přítel. Ostatně jsme musely, Helena a já, spát společně, aby se něco nestalo, a Oskar a Milo spali v jiném pokoji. Náš pokoj měl legrační jméno – Kufř. Tak tedy v postelích v Kufřu jsme moc často nespaly. Nic mi do toho nebylo. Ale jednoho dne, když Helena ráno přišla domů, byly dveře vily zamčené. Helena si vzala pletení, které leželo na verandě, a pletla. Naše babička Fina byla ve svých 84 letech ranní ptáče. Při své obvyklé ranní procházce zahradou uviděla Helenu a oslovila ji. Helena odpověděla, že by chtěla mít brzy hotový ten svetr a proto vstala tak brzy ráno, aby mohla v klidu plést. Když pak při obědě babička Helenu vychvalovala do nebes, každý se niterně smál, protože z celého širokého příbuzenstva jen dva nebyli v obraze – Oskar a babička Fina. Helenin nový přítel Oleg měl problém, dostat se do rodiny. Byla to rodina hodně stará, bohatá, skoro šlechtická, ale nový Helenin přítel byl komunista. Nedalo se nic dělat, jednoho dne Oskar nepřišel a Helena od té doby jezdila do Olegovy vily. Teď bylo v Kufřu

ještě smutněji, přicházela se přinejmenším převléci, ale tak jsme byli jen 4. Při jedné příležitosti jsem se Helenina nového přítele zeptala, zda by mi mohl obstarat práci, byl hodně známý, proslavený svými komunistickými písněmi, básněmi a filmy, ale v té chvíli bylo něco ve vzduchu, svého druhu změna, o které jsem neměla tušení. Strana, byla tehdy jen jedna, mě nezajímala, ačkoli v ní byl můj otec, tak nějak jsem věděla, že to nemyslí vážně a je tam celé ty roky jen proto, že jsme vlastnili koně Aloise. Bylo zakázané držet si kromě psa nebo kočky jiná domácí zvířata. Takhle to ale v partaji prošlo. Myslím, že to byl jediný kůň široko daleko. To bylo taky všechno, co mě jako dítě na politice zaujalo. A najednou stojí přede mnou doopravdy jeden z nich, který se pokoušel vychovávat komunistickou mládež. Že už nebyl u komunistických špiček tak oblíbený, to jsem se dozvěděla až později a pak také podrobněji z jeho knih. Že už tehdy byl jedním z nejlepších kamarádů Havla, to jsem věděla, často jsme byli v divadle „*Na zábradlí*“, dokonce jsem si schovala vstupenky na „*Zahradní slavnost*“, tak se mi líbila. O přestávkách si Oleg a Václav Havel často povídali a tak jsem se s ním také seznámila.

Oleg ale na rozdíl ode mne zůstal v rodině legálním způsobem, pro mě to mělo probíhat trochu jinak. Mělo se to ale změnit. Milo mezitím své berle vyměnil za hůl a bylo jasné, že jednoho dne bude moci zase normálně chodit. Byly to krásné časy. Nekonečná řada sestřenic a bratranců, zhruba v našem věku, se s námi potkávala při volejbalu, mnohdy jsme také byli tančit ve vesnické hospodě. To bylo pokaždé haló, byli v mé nové rodině jen krásní lidé a nějak se to odráželo i na mě. V hospodách na vesnici mě obletovali, Mila taky, až jsme se tomu cestou domů museli smát. Nicméně časy jeho nuceného pobytu v posteli byly pryč a naše láska také. Už jsem tu ztrátu zase viděla, ovšem teď jsem se nechtěla Hájku tak rychle vzdát. Ale musela jsem. Ještě jsem tam několikrát jela s rodiči, ale to už nebylo tak hezké, když u toho nebyli Milo a Helena. Záviděla jsem velké katalpě, že smí na Hájku zůstat, a věděla jsem, že já tam nemám co hledat. Milo šel na vojnu, byl teď zdravý, maminka mi zabalila proviant a poslala mě tam. Nepomohlo to, Milo mi řekl, že v jeho životě je teď nová žena. Že otěhotněla hned poté, co se spolu poprvé vyspali, to jsem se dozvěděla později. Znovu jsem se nastěhovala do své díry na konci Prahy. Nikoho jsem neznala, nikdo

12 neznal mě, musela jsem se o sebe postarat sama. Mezitím jsem se vyučila a začala pracovat v jednom řeznictví jako prodavačka. Jednou v sobotu se tam objevila žena, která mě znala ještě ze školky. Bylo odpoledne, já musela prodávat až do tří odpoledne a pak do čtyř uklízet. Bylo krátce před třetí. „*Co tady ještě děláte*“, zeptala se pokrytecky. „*Musím zůstat do čtyř*“, odpověděla jsem. „*Máme otevřeno do tří a pak musím uklízet.*“ „*Ale jistě byste se šla raději koupat*“, řekla ona. „*No, to je pravda*“, přiznala jsem. Slíbila, že se mi postará o novou práci a zmizela. Hned v pondělí se mi ohlásila telefonicky: „*Něco jsem pro vás našla, je to ve filmovém studiu Barrandov, přijďte se někdy v příštích dnech představit.*“ Šla jsem a v továrně na sny jsem zůstala. Ve hře, do které jsem nevědomky sklouzla, byl jistý milostný trojúhelník, ta, která mi tuhle práci obstarala, věřila, že má předchůdkyně má zálsusk na jejího muže, takže potřebovala někoho, kdo by vzal její místo. A protože v byrokracii seděla docela nahoře, bylo pro ni hračkou soupeřku vypudit. Komunistka. A tak jsem bez vlastního přičinění přišla tam, kde jsem stejně chtěla pracovat. Řeznictví mi šlo na nervy. V zimě šíleně chladno, v létě naopak. Takže jsem snad někomu pomohla, a někdo mně. Také můj soukromý život se zdánlivě srovnal, byla jsem zasnoubená, chtěla mít co nejdřív děti a můj snoubenec byl z milé rodiny. Tři bratři, kteří mě akceptovali hned od začátku, možná proto, že Jindra z nich byl nejstarší. Matka byla dobrá žena, která domácnost s pěti mužskými bravurně zvládala a ve mně našla spojenkyni. Nebydleli daleko od mé díry a tak jsem zase našla útočiště. Jindra a já jsme poblíž stavěli dům, Jindra se narodil ve stejný den jako já, jen o pět let dříve, a tak jsem si myslela, že můj start do života je zabezpečený. Co víc si mohl přát sirotek, nuzující v takové díře, bez rodiny a přátel? Jindra pro mne dvakrát týdně přijížděl a pak jsme šli spolu do kina nebo šel on hrát košíkovou. Byl velký, ne právě krásný, spíše takový typ drsného půvabu jako Kirk Douglas, ale já si o sobě, bylo mi už přes dvacet, také nemyslela, že jsem krasavice. Ale obsluhovat ty lidi v kostýmech, krásné herce a herečky, mě bavilo. Při natáčení vždycky vklouzli do své role, mluvili spisovnou češtinou nebo taky ne, to když třeba hráli loupežníky. Komparsisté se ani po skončení natáčení nenechávali odlišit a tak jsem celý den a ještě večer měla kolem sebe jen lidi v maskách. Krása. Mnohdy, když někdo vypadl, jsem směla také hrát ve

filmu, ale to bylo málokdy a nesměla jsem mluvit. Double se tomu říká. 13
Vydělala jsem si peníze navíc a bavilo mě to. Teprve filmové studio mi otevřelo oči, u pultu, kde jsem obsluhovala, jsem našla mnoho sympatizantů, sbírala komplimenty, ale také našla přátele. Jistý tvrdošíjný, v mých očích ovšem starý producent, bylo mu už padesát, mě znovu a znovu žádal o schůzku. Když už jsem si nevěděla rady, jednoho dne jsem souhlasila. Dala jsem vědět svému platonickému příteli, který mi každých čtrnáct dnů přinášel nové knihy a odnášel si přečtené, a také jednomu děvčeti z mé staré třídy na základní škole. Přišli oba, stařík taky. Knihomol Franta měl skútr, tehdy módní kapotovaný motocykl. Spolu jsme se seznámili pod stolem jedné studentské hospody. Chtěla jsem na záchod, on z něj právě přicházel, ale protože lavice byly plně obsazené, prolézali jsme pod stolem. Bylo to přátelství na první pohled. Franta mě miloval jako sestru, kterou neměl, a já jej jako bratra, kterého jsem sice měla, ale o tolik staršího, že jsem v něm viděla spíše strýčka. Moje maminka byla dvakrát vdaná a otec Rudolfa také brzy po rozvodu zemřel. Můj otec syna, kterého získal sňatkem s mou mámou, miloval více než nás obě, bylo těžké prosadit se jako děvče v našem vztahu otce a dcery. Ale protože jsme byly dvě, já a moje sestra, a můj bratr u nás nebydlel, tak nějak to šlo. Bratr měl brzy po mém narození vlastní děti, ke kterým já už si nemohla vytvořit vůbec žádný vztah. Vadilo mi, že moje neteř má větší prsa. Můj malý synovec sice neměl žádná, ale zase byl moc malý a já neměla ty nervy, abych se mu věnovala jako tetička. Ten večer jsme vařili špagety. Franta přinesl láhev Lambrusca. Jára, ta kamarádka ze školy, se mezitím stala herečkou a mě oslovila jen s nechtutí, když mě ve filmovém studiu viděla u pultu v „*Kočkách*“. Nikdy jsem nepochopila, proč se lidé, kteří si o sobě myslí, že to někam do-
táhli, stydí za své bývalé kamarády a kolegy, v tomto případě spolužačku, nebo je dokonce zapírají. Tak či onak, když pak v kantýně nikdo nebyl, ujistila mě, že se bezpodmínečně musíme vidět. Vzala jsem ji za slovo a řekla, kde bydlím. Ona skutečně přišla. Nemyslím, že kvůli mně, spíše kvůli tomu starému producentovi. Večer proběhl přátelsky, radovala jsem se, jak chytře jsem to provedla, abych nebyla se starším mužem sama, Lambrusco pomalu vypité, Jára a producent si leželi v náručí a já si s Frantou povídala o knihách. Pokud si vzpomínám, během dlouhých let našeho vztahu jsme nemluvili o ničem jiném.

14 Já jej nikdy nemilovala jako muže, byl jen mým nosičem knih. V dopisech, které jsem od něj později dostávala, rovněž nešlo o nic jiného, takže jsem nějaký čas na knihy až žárlila. Jaký hřích! Když bylo jasné, ale opravdu jasné, že Jára v naději na roli v novém filmu nemá nic proti tomu, aby se s mým producentem vyspala, odešla jsem s Frantou. Spala jsem o dva domy dál u jiné kamarádky, kterou jsem poznala až při mém nastěhování sem. Ten večer jsem si dokonce vzala sebou svou noční košili, to ještě vím. Franta jel na svém skútru domů. Později mi jeden skútr daroval. Sice jsem neměla řidičský průkaz, ale moje znechucení veřejnou dopravou bylo větší než obava, že mě chytí, jak jedu bez řidičáku. Moje sestra, tenkrát pro mě vzor ve všem, od svého muže dostala k osmnáctinám malý renault a mně už bylo dvacet a neměla jsem nic pojízdného. Myslím, že i když Franta neměl v hlavě nic jiného než knihy, trochu mě přece jen miloval, každopádně stál jednoho dne před mými dveřmi skútr. Posadila jsem se na ten těžký stroj a od té chvíle na něm jezdila do práce. O dvacet let později mi řekl, že do té doby nepotkal člověka, který by se tak jako já uměl radovat z maličkostí, takže mi chtěl věnovat něco většího, aby mě přitom mohl pozorovat. Franta zůstal v Praze, dvacet let jsme se nemohli vidět, ale když jsem jej po tolika letech znovu potkala, zase jsme nemluvili než o knihách. *S tištěným slovem navěky*. Možná je to také moje charakteristická vlastnost, radovat se, ale nevím.

Moje macecha pracovala v zubní ordinaci ve stejném domě, kde bydlela také Jára se svou rozvedenou matkou. Jednu neděli jsem přišla na oběd k rodičům, otec si mě vzal stranou a řekl doslova: „*Když si taháš do té své díry dědky, tak nedovol, aby si po souloži myli penis v prádelně.*“ Zůstala jsem beze slov, napoprvé, vždyť jsem věřila ve spravedlnost. Ale věděla jsem, že to můj otec neudělá. Můj soused mě udal. Tak jsem mlčela. Tím jsem přirozeně souhlasila. Má takzvaná matka samozřejmě nevěděla nic lepšího, než při nejbližší příležitosti vyprávět Jarčině mámě, jaký se mnou mají kříž. Ta okamžitě dceři zakázala jakýkoli kontakt se mnou. Když jsem ji příště potkala při nákupu, řekla sevřenými rty: „*Nesmím se s tebou stýkat, koukej počkat tam v průjezdu, všechno ti vysvětlím.*“ Poté mi řekla, že v té mé díře, když se tam vyspala s producentem, nebyla voda a tak se vydali do prádelny,

kde hned nenašli vypínač a do něčeho koplí, asi do necek, nato že ona utekla zpátky a producent si umyl genitálie tekoucí studenou vodou. A přitom jej také přistihl souseď, když šel honit domnělého zloděje. Soused to samozřejmě zatepla vyprávěl mé maceše. Tenhle bumerang, který jsem nehodila, mě zasáhl plnou silou a mému otci umožnil veřejně ukazovat, jak je mnou znechucen. Tehdy jsem se té historce smát nemohla, dnes ano. V Praze byly tehdy tramvaje červené a staré, malé a s plošinou uprostřed, kde byly jen tyče jako držadla. K oddílům na obou stranách vedly dveře vpravo a vlevo. V létě, když bývaly dveře otevřené nebo tramvaj nebyla tak plná, bylo na plošině za jízdy skvěle. Ale v zimě to bylo horší, bylo tam děsivě chladno a hlučno. Při náledí sypal tramvaják otvorem v kabině písek na kolejnice. Ale v zimě a ještě více v létě to v tramvaji páchlo potem. Na léto jsem ale teď měla skútr. Pracovala jsem ráda v ateliérech, v tomhle městě ve městě, bavilo mě obsluhovat tak rozmanité lidi, poslouchat komparsisty, jak při vši své herecké neschopnosti vážně hovoří o své práci, a díky mužům, kteří mi pořád skládali poklony, jsem poznala, že se stávám krásnou a zajímavou. Zapomněla jsem na svůj sen, nechat si z první výplaty upravit nos, a zvykala jsem si na bytí dospělé ženy. Dál jsem jezdila na Hájek, když hrál Jindra košíkovou mimo Prahu, a rodina mě přijala s otevřenou náručí, i když teď důvodem mých příjezdů nebyla má první láska, jejich syn, ale oni sami. Milo se oženil, měl dceru, a já se těšila na své děti s Jindrou. Svět byl pro mě v pořádku, měla jsem plány až za hrob, mluvili jsme o svatbě. Jednoho dne začátkem roku 1968, 3. ledna, přišel do kantýny mladík, zhruba stejně starý jako já. Přišel lítačkami, se svou velkou černou taškou přes rameno otevřel obě jejich křídla současně, já na něj pohlédla a šla pomalu do přípravní, kde jsem se posadila na několik prázdných přepravek. Šéfová přiběhla: „*Co se děje, proč neobsluhuješ?*“ „*Nemůžu.*“ „*Proč?*“ zeptala se. „*S tímhle člověkem já zestárnu.*“ „*Co to vykládáš za nesmysly, upaluj do práce!*“ „*Ne, nemůžu, třesou se mi kolena, nemůžu stát.*“ Asi si pomyslela, že jsem přišla o rozum, a šla sama obsluhovat. Já pomalu vstala a šla si svého vrstevníka pořádně prohlédnout. Třásla jsem se jako osika, musela jsem se opřít o stůl, než jsem se na něj podívala. Co mi tehdy procházelo hlavou, to už dnes nevím, jediné, čím se můj mozek od té doby zaměstnával, byl stejně jen on. Je možné, že je to on, kdo mě bude provázet životem?

16 Protože měl tu černou tašku, odhadovala jsem jej na zámečníka, řemeslníka. To bylo všechno, nač jsem onoho 3. ledna myslela. S Jindrou jsem se ještě týž den rozešla, v dalších dnech jsem se zbavila dítěte, které jsem s ním čekala, a od té doby jsem žila s jedinou myšlenkou: *jak to zařídit, aby člověk, se kterým chci zestárnout, chtěl totéž?* Detektivní práci jsem zjistila, ve kterém oddělení pracuje. Od počátku roku scénický fotograf. A tak jsem si počkala na autobus, se kterým ráno přijížděl, čekala jsem u okna kantýny, až jsem viděla, jak jde domů. Pak jsem běžela za ním, jednoho dne jsem při takovém manévru spadla ze schodů a zlomila si kotník. Z podlahy, na které jsem v bolestech ležela, jsem viděla jen jeho smějící se obličej za oknem autobusu. V nemocničním oddělení – filmové studio disponovalo takovým vybavením – jsem dostala sádro, se kterou jsem mohla měsíc zůstat doma. Ale ne, druhý den jsem přišla do práce i se sádrovou nohou. A konečně mě muž mých snů oslovil. : „*Proč chodíte do práce se sádrou?*“ „*Protože vás musím vidět*“, zněla má odpověď. Vypadal drobet překvapeně. Já si pomyslela, železo je třeba kout, dokud je žhavé, a řekla jsem: „*Nezajdeme si spolu někdy do kina?*“ Už nevím, co odpověděl, ale do kina jsme spolu šli až 8. března. Jindra mezitím už trochu překonal svůj šok a vylákal ze mě slib, že alespoň zůstaneme přátelé. K přátelství bez snubního prstýnku mi věnoval želvu. Přinesl mi ji do práce a já mu poděkovala, ale byla jsem šťastná, když odešel. Želvu jsem dala do krabice od bot a šla jsem znovu obíhat hospody, kde jsem hledala R. Už jsem věděla, na jakém filmu pracuje, a zjistila jsem, že filmový štáb je v Praze.

Malá Strana, studentské hospody. Kdo Prahu miluje, chodí tam každý den, obdivovat ty nejkrásnější kouty tohoto nádherného města, a třeba jen pít pivo. Praha s jejími uličkami v nejrůznějších stylech nabízí rodákům své bohaté půvaby. Já samozřejmě v téhle armádě obdivovatelů Prahy nesměla chybět. V neděli jsem chodívala do barokních kostelů na varhanní koncerty, vánoční mše jsem musela navštěvovat už jako dítě, přestože vstávat za tmy pro mne bylo stejné martyrium, jako polykat ve školce rybí tuk. Myslím, že z toho důvodu mě maminka znovu nechala doma. Protože jsem nechtěla vstávat za tmy, nikdy jsem našeho koně Aloise neviděla spát, škoda. Teď už mi ale bylo dvaadvacet a už pár let jsem musela vstávat, i když ráno bylo ještě daleko.

Pražské kouty mě okouzly, především můj mnou zvolený otec věděl hodně o věcech, které nestály v knihách. A když viděl, jak velký je můj zájem o rodné město, leccos mi vyprávěl. Tak jsem se například dozvěděla, že můj oblíbený kostel svatého Jakuba byl postaven ve třináctém století, že má nejmenší církevní obec v Praze, a když jsem po dvaceti letech znovu do tohoto kostela přišla, děkovala jsem bohu, který pro mne bydlel jen zde, za všechno, co mi v životě daroval. Tehdy jsem neakceptovala žádného boha, nevěřila jsem ani v komunismus ani v jeho změnu k lepšímu. A Praha, jak jsem ji znala, ta nemohla být komunistická ani za sto let. Ti umazaní němí svědkové minulosti s jejich opadanou omítkou nikdy neudělají místo socialismu. A tak jsem milovala starou dekadenci města a byla jsem hrdá, že jsem se narodila zde. Praha je jako stvořená k tomu, aby na jaře propůjčila své půvaby milencům a milenci v jarní Praze nejsou srovnatelní s líbajcími se páry v žádném jiném městě. Město a milenci splynou v harmonii, která se nikde jinde neopakuje. Bylo mi 22 let a myslala jsem, že patřím k ní. Jedním rázem jsem zapomněla na Jindru, můj ideál se nyní jmenoval R. A já ho hledala všude. Mnohdy jsem ho našla v hospodě. Taky tento večer, ale to jsem ho tam našla s děvčetem. Ve svém pobláznění jsem si přisedla k nim. Samozřejmě to skončilo fiaskem a já si pak vzala sebou domů náhodného známého, se kterým jsem okamžitě skončila v posteli. Druhý den ráno jsem si myslala, že jsem ze své lásky vyléčená, stejně o mně nechce nic vědět. Šla jsem do práce, skútr měl pichlé kolo, musela jsem veřejnou dopravou, ale když jsem měla každodenně přejíždět řeku přívozem, bylo mi to útěchou. Tak jsem přišla do práce, zkontrolovala želvu a ta byla mrtvá. Hlavu a nohy jí okousaly krysy. Popadl mě záchvat křečovitého pláče, až mě šéfová zase zařadila mezi nepřítelny. Letos už podruhé. Vůbec, bylo to podivné jaro, začala jsem se zajímat o politiku, už pár let se na Barrandově točily filmy, které by ještě nedávno neprošly cenzurou. A teď vála jarním vzduchem Prahy nejen vůně šefíků, ale také vůně svobody. Dubček byl národem oblíbený, protože každý, kdo zrovna nebyl kriminálník, mohl dostat pas a vyjet za hranice, což předtím dvaadvacet let nebylo možné. Já samozřejmě nechtěla nikam, můj milovaný R. byl v Praze a já jej musela zpracovávat, aby také uvěřil v mou ideu společného života. V lednu jsme spolu strávili noc venku, seděli jsme v domovním průjezdu. Já byla šťastná, byla to ta

18 nejkrásnější noc mého života. Ten, s nímž jsem se rozhodla jít životem a zestárnout, se mnou strávil noc. Samozřejmě nevím, zda se mu to také tak líbilo, ale tehdy mě ani nenapadlo pochybovat. S ním zestárnu a basta.

Ke své sestře jsem se chodila jen vyplakat a ona mě varovala: „*Jen si dej pozor, ten tě zničí, jak ty jej miluješ, může si s tebou dělat, co chce!*“ Ale já a věřit jí? Jak mi to měla dokázat, bylo mi dvaadvacet, byla jsem šíleně chytrá a ještě víc blbá. Počátkem března, jak už jsem říkala, jsme spolu šli poprvé do kina, viděli jsme film „*Rebecca*“ podle románu Daphné de Maurier. Myslela jsem si, že nás pozve na víno nebo pivo, ale ne, zaplatit musela moje sestra. Ale já byla slepá a něco takového mi nemohlo vadit. Pak chvíli nebylo nic, já ovšem bláznila stále více. V květnu se mi podařilo ho dostat do postele. Že o mě neprojevil větší zájem, ani to mě k ničemu nepřivedlo, milovala jsem jej víc než sebe a ve své naivitě jsem si myslela, že také u něj se jednou někdy objeví jakýsi cit. Jak sebevědomá jen dokázala být tahle dvaadvacetiletá uličnice. A přesvědčená o sobě a svých šílených nápadech. Svět kolem mě ovšem také nešel vyšlapanou cestou, ve společnosti, která začínala věřit ve svobodu, pomalu klíčily pochybnosti ohledně náhlého a zřejmého zlepšení politické situace. Lidé mohli poslouchat vysílač „*Svobodná Evropa*“, aniž by jim hrozilo udání, a právě tohle rádio začalo varovat před růžovými brýlemi, které jsme si všichni nasazovali. Kdo už si dokázal představit, že na cestu do zahraničí bylo třeba buď hodně peněz nebo krásné tělo na prodej či nejlépe členství v KSČ. Mnozí ale platili tuhle podivnou cenu a jezdili vždycky. Já naproti tomu neměla peníze ani stranické známosti a svým tělem jsem chtěla disponovat jen sama. Komu je také nabídnout? Vrozenou nechuť k socialismu jsem nedokázala nikdy překonat a o to víc jsem milovala doby před srpnem 68. A dosud jsem v životě nejela dál než 100 km od Prahy. Teď ale jsem poprvé vlastnila pas a mohla jsem si vybrat, do které země pojedu. Příležitostně se objevujícím varováním jsem nebyla ochotná věřit. Užívala jsem si toho, že stále více lidí se k sobě navzájem chovalo slušně, mile, na úřadech, v tramvaji. Takříkajíc jako jeden muž a proti komunistickým mocipánům. Kvůli partaji nešel nikdo do prvomájového průvodu, byli to skutečně jen lidé, kteří se radovali z jara, lásky, nově probuzených tradic. Lenin a Stalin, ten vlastně už tenkrát dohrál, byli

druhořadí. Praha se chvěla, po tolika letech ruské nadvlády se nám nabízela svoboda. A já se chvěla také, nad svým malým krokem k uskutečnění velkého záměru a také nad volností, která se v ono léto Prahou šířila. Dokonce atlanti, kteří normálně vypadali, že se zhroutí pod tíží fasád, byli šťastní. Praha vypadala jako mladé zamilované děvče. Sestřička. Přirozeně přijíždělo do Prahy více cizinců, a ačkoli jsem kromě ruštiny, kterou z principu nepoužívám, neovládala žádný cizí jazyk, líbilo se mi jejich oblečení, elegantní šaty žen, a především vůně, která je vždy obklopovala. Praha v létě normálně páchne močí, až se člověku zdá, že se musí udusit. Proč musí každá komunistická země páchnout? Nevím, ale je to tak. Taky to čurání na ulici. V Praze není nic neobvyklého, vidět chlapa močit. Ale v roce 1968 jsem nemohla s ostatním světem srovnávat, jen jsem žasla nad těmi stále vonícími cizinci. Pokaždé, když se mi podařilo R. přemluvit na rande, byl to pro mě den radosti. Ale bylo to těžké. Holka od pultu u „*Koček*“ a pan fotograf, ale nějak jsem mu asi imponovala, pomáhaly mi tisícovky přečtených knih, z nichž jsem mu citovala, kdykoli se mi naskytla příležitost. Takže jsem našla jeho slabé místo, líbilo se mu, že jsem o čemkoli věděla vždycky alespoň něco. Všechno jsem to samozřejmě znala jen z těch knih, ale konečně jsme měli látku k hovoru. V červenci jsme pak spolu byli asi třikrát na pivo a ukázalo se, že mě má přece jen trošku rád. Já jej milovala stejně, jako v první vteřině, kdy jsem ještě nevěděla, kdo to je, a kdykoli jsem jej viděla trásl se mé tělo přesně jako tehdy. V srpnu 68 musel pracovat na filmu o jižní Moravě, kde jsem jej chtěla navštívit. Ale než jsem to mohla udělat, zasáhla Československo a mou milovanou Prahu rána osudu, která mnohým lidem ztížila nebo přinejmenším změnila život. Dvacátého srpna jsem byla se svou přítelkyní Marcelou. Ta tehdy bydlela ve stejné ulici, o dva domy níž. Její rodina vlastnila velkou vilu, ale v komunismu se musí každý rozdělit a tak Marcela, když její otec zemřel, nacpali s mámou a bratrem do malého bytečku ve vile, do které se pak přistěhovaly další tři nebo čtyři partaje. Zákon nedovoloval, aby malá rodina obývala větší prostory. Zahrada byla jediné, co mohli užívat, a byla tam velká růžová zahrada. Marcela odpoledne v den před invazí stříhala růže. Já šla kolem cestou do studia a poprosila jsem ji o kytici. Řekla, že se svojí musí jet do Dejvic a já jí řekla, že R. má dnes narozeniny a bydlí nedaleko Dejvic, takže jsme se domluvíly,

20 že růže rozneseme společně. Já chtěla kytici strčit R. do dopisní schránky. Snad je přece jen v Praze a najde ji, až přijde domů. Marcela se zas musela zastavit u jedné známé zpěvačky, Hany Hegerové, měla něco s jejím bratrem. Hana Hegerova bydlela nedaleko od R. Vydaly jsme se na cestu, bylo přibližně pět odpoledne a pořád ještě vedro. My s našimi obrovskými kyticemi jsme si zuly boty a kráčely k našim oslavencům. Cestou kolem nějaké správní budovy jsme se zastavili u vojáka, který tam držel stráž. Samozřejmě s námi nesměl mluvit, ale před rokem bychom ještě ani my nesměly mluvit s ním. Dnes bylo všechno jiné. Zeptaly jsme se jej, zda nemá žízeň. Odpověděl záporně a pak mu tam Marcela nechala alespoň pár růží ležet na plotě. Pomalu jsme přicházely k domu zpěvačky Hany Hegerové. V bytě byla její uklízečka, které jsme kytici daly. Šíleně se z ní radovala, takové růže platily v komunistickém Československu za dekadentní a pravděpodobně byly symbolem nepřátel komunismu. Ale dnes, v té nové krásné náladě, kterou jsme cítily všude kolem nás, jsme je vrátily jejich původnímu účelu, totiž potěšit oko pozorovatele. Nenáviděné, ale všudypřítomné rudé karafiáty komunistů už ohlásily svůj ústup. Pěšky jsme šly s Marcelou také k domu, kde bydlel R. A protože samozřejmě nebyl doma, nacpaly jsme tu velkou kytici do jeho malé poštovní schránky. Mezitím už bylo asi tak sedm hodin a protože jsme dostaly žízeň, vydaly jsme se po Malé straně našim pomalým tempem od hospůdky k hospůdce. Obě jsme si užívaly mysticky nádhernou atmosféru, kterou Praha plnou náručí nabízí každému, kdo si ji přeje. Já milovala město, ve kterém jsem se narodila, a tak mi nevadilo, že jsem ještě nikdy nenahlédla za hranice. Kromě toho už pomyšlení na to, že mám pas, bylo poloviční cestou. Krásný neznámý pocit svobody. Marcela „*U dvou slunců*“ potkala svého přítele Jiřího a s ním jsme pak táhly dál, byla nádherná vlahá letní noc a široko daleko jen mír a smějící se lidé. Já byla dohněda opálená, protože o víkendech jsem směla používat chatu v Krkonoších, která patřila rodičům Jiřího, a byla jsem, myslím si, spokojená se sebou i se světem. V duchu jsem si představovala, jak R. přijde domů a najde ve schránce růže. Nakonec jsme s Marcelou propásly poslední autobus do naší čtvrti a tak nám Jirka nabídl, abychom přespaly u něj. Bydlel ve čtvrti hned vedle Malé Strany, takže jsme to neměli daleko a já mohla jet ráno přímo do studia.

V noci mě probudil pekelný rámus tanků a letadel. Protože jsem ve studiu zažila leccos, co připomínalo válku, myslela jsem nejprve, že se natáčí nějaký film. Skutečně se tehdy nedaleko jeden válečný film natáčel, „*Most u Remagenu*“, a zatímco jsem o tom ještě přemítala, příběh do pokoje Jirka, vrhl se k rádiu a slyšeli jsme zoufalý hlas moderátora: „*Praha a celé Československo byly dnes v noci obsazeny.*“ Pořád ještě jsem věřila, že je to žert, nebo snad vojenské cvičení, které se zkrátka odehrávalo bez našeho vědomí a posléze skončí. Rádio dále hlásilo, že máme zachovat klid a já si myslela, o co jde, kdo by proti tomu mohl něco podniknout. Šli jsme pak do Marcelina pokoje, odkud jsme oknem viděli na ulici. U oken už stáli Jirkovi rodiče a já se podívala ven. Co jsem viděla, mi vyrazilo dech, krve by se ve mně nedořezal. Neomdlela jsem, protože jsem pořád ještě, ospalá, věřila na zlý sen. Jirkův otec, profesor na gymnáziu, pak řekl: „*Jak se studenti dostanou do školy?*“ Jirka mě také ujišťoval: „*Nemusíš do práce, autobusy určitě nepojedou.*“ Já ale myslela na svou šéfovou a rozhodla se, že v nejhroším případě půjdu pěšky. Rozloučila jsem se a poděkovala za nocleh. Na ulici jsem teprve viděla katastrofu v celé její velikosti. Tramvaje stály, nákladáky i osobní vozy byly odsunuté na chodníku a všude jen tanky a obrněné vozy, obsazené spoustou vojáků v různých uniformách. Šla jsem směrem k Barrandovu, že nepojede žádná tramvaj ani autobus, to mi teď bylo jasné. Mezi těmi strašidelnými tanky v přeplněných ulicích jsem musela přecházet kolem aut a poražených semaforů. Všude rozbité sklo a já začala plakat. Slzy, které mi tekly po tvářích, to byly slzy bezmocného vzteku a strachu. Kam jsem pohlédla, plakali všichni, i muži. Musela jsem jít zhruba 4 kilometry, až mě někdo, kdo mě znal z kantýny, vzal sebou na motocyklu. Na velkém prostranství před studiem stály v kruhu tanky a ruské gazy. Teprve teď jsem viděla, jaká to moc nás obsadila. Milion těžce vyzbrojených vojáků v plné polní. Pořád ještě ve mně přetrvával pocit zlého snu, ale tady, kde nestály žádné tříposchodové domy, ale jen vrátnice, byl rozměr vojenské přesily ještě zřetelnější než ve městě. Bez problémů jsme se dostali dovnitř. Vrátný měl od pláče červený nos a lidé, kteří se zastavovali u píchaček, se ohlíželi na neskutečnou scénu před studiem. Pochopila jsem, že pohádky o natáčení filmu se musím vzdát. Především tady nestáli filmaři před kulisami a tanky z papírmašé, byly to opravdové tanky, které mohly střílet,

22 a zbraně vojáků nebyly dřevěné. Na to jsme všichni mysleli a zahalil nás všechny závoj strachu. Přišla jsem do kantýny, rádio bylo v obležení, lidí tady nebylo tolik jako jindy, chtěli jen kávu, nikdo nejedl, a kávu objednávali také jen gesty. Plakala jsem do kávy, až jsem si myslela, tak, teď bude slaná. Ale nikdo si nestěžoval, přes své slzy nic neviděli ani ostatní. Káva se v Čechách vaří na turecký způsob, jen zalitá horkou vodou. Dóza a horká voda stály na široké okenní římsce. Okno bylo otevřené, byl zrovna takový slunečný den jako včera. Když jsem dělala další kávu, uslyšela jsem z rádia, že budova rozhlasu hoří. Vyšvihla jsem se na římsu, na které jsem mohla i stát, a skutečně, protože jak studio, tak rozhlas byly postavené na kopci, viděla jsem, jak se nad mou milovanou Prahou vznáší obrovský oblak dýmu. Plakala jsem, jak jinak, a tu přišla do prodejny šéfová, protože mě ze své pozorovatelné nemohla vidět. Byla dost malá, tak 150 centimetrů, v tom okamžiku mi dosahovala snad jen ke kolenům. Zatahala mě za sukni. „*Pojď dolů, to se nesluší.*“ „*Dívám se, jak hoří rozhlas.*“ „*Slez a přestaň konečně brečet.*“ „*Ne*“, řekla jsem. Byla bez sebe vzteky. „*Slez, jinak to pro tebe bude mít následky.*“ Neodpověděla jsem a stála na okně dál. Řekla mi: „*Já taky nebrečela, když sem vpochodovali Němci.*“ „*Jste blbá kráva*“, byla má odpověď. Třetí šok, který jsem jí uštědřila během posledních osmi měsíců. A poslední. Její trpělivost, jak to vyjádřila, byla u konce. Dostala jsem důtku, kterou si schovávám na památku dodnes, a ještě týž den jsem byla přeložena jinam. Údajně jsem soudružce představené v přítomnosti svědků hrubě nadávala. Basta. Konec mého krásného života u „*Koček*“. Druhý den jsem musela začít v kuchyni. Poprosila jsem o čtrnáct dnů dovolené, které mi tehdy ročně příslušely, ale zamítli mi to. Tak jsem po práci nešla domů, ale hledat R. V jeho kanceláři mi řekli, že fotografuje dění v Praze. Hledala jsem ho po hospodách, které jsme oba znali – byly plné lidí, kteří v ten den odešli z práce nebo do ní vůbec nešli. Potkala jsem známé, kteří mluvili o emigraci, další přátele, kteří se mnou bez zábran plakali, a setkala se s Prahou, jakou jsem nikdy dřív neviděla. Obleženou. Militaristická podoba, jakou dnes dostala, jí vůbec neslušela a mně jí začalo být líto. A teprve teď, když jsem se o ni musela bát, jsem pochopila, jak moc ji miluji. Výkladní skříňe byly polepené plakáty, na kterých stálo, co Pražáci cítí. Postava Švejka ožila. Také on byl proti válce a měl svůj

svérázný humor, který mu pomáhal přežít těžké časy na frontě. Tak se s tím vyrovnávali taky Pražáci. Z rozhlasu, který teď už vysílal z neznámého místa, se ozývaly hlasy, informující o prvních mrtvých, o barikádách z tramvají, autobusů a hořících tanků, všude vlály československé vlajky a Praha byla přes noc znásilněna. Okupanti své olovené sperma vystříleli na mnohé historii obtěžkané stavby a v našich srdcích rostl vztek na učitele, ale kupodivu také na to tisícileté město, které za to mohlo nejméně. *Sestřičko, zhanobili tě – a poprvé mě napadlo, tu nechtěně těhotnou opustit.*

O téhle kapitole mého života Oleg řekl, že o srpnu 68 nikdy nečetl nic krásnějšího.

Marku, když jsem jednou s Olegem mluvila o Kafkových knihách, vyprávěla jsem, že v nich nikdy nesvítí slunce, vůbec že mám problém představit si, že by mohlo být jasno. V tu chvíli strčil do Heleny: „To je moudré, co právě řekla“, prohlásil.

Milý Marku, jsem ráda, že Claudia už nekouří, snad to také dokáží, děkuji za fotky dětí, Kira je sladká a Felix vypadá, jakoby od tebe hned při narození zdědil tvého PhDr.

Ještě mě něco napadlo, představ si, že Oleg ve své dost hloupé mladické nerozvážnosti, jak tomu, tuším, říká, byl zastáncem politických veřejných procesů v padesátých letech. Divné, já tenkrát byla malá a můj otec tehdy před rádiem plakal, já s ním, a on mě poprosil, abych to venku neříkala, takže už jako malé děvče jsem věděla, že se tady děje velká nespravedlnost a svinstvo. A soudruh Oleg tehdy hovořil o nezbytné čistce v partaji? Kde zůstalo jeho špatné svědomí? Pokaždé, když mluví o své naivitě, myslím si, že míní hloupost. Jeho vlastní, samozřejmě, protože on mluví velice často o sobě, a to se samolibostí, kterou už mezitím nesnáším. Abych se nesmála, mnohdy skutečně mluví o bolesti, když vidí někoho chudého – on, kterému se za každého režimu vede dobře.

Nedostatek lásky v minulosti – přehnaná sebeláska dnes.

Víš, často jsem se ptala, proč za žádnou cenu nechtěl být emigrant. Je to tak jednoduché, po převratu šel přímo na pražskou radnici a tvrdil, že byl v cizině proti své vůli, tedy není žádný emigrant a musí proto dostat

24 *v Praze byt. A dostal, obrovský byt se šesti pokoji a nádherným výhledem na Karlův most.
Díky za tvá slova, moc mi pomohla...
Brzy na viděnou Eva*

Milý Marku,

můj počítač už se pravděpodobně nevzpamatuje, opravit se nedá a na nový nemám peníze.

Vyšla kniha o Olegovi, přeložím ti pár věcí, které považuji za důležité, ostatně, nakolik jsem to pochopila, materiál na knihu dodal on osobně.

Řekl (a to už známe – podobné odpovědi): „NEBUDU TO ČÍST A PROTO K TOMU NEMOHU NIC ŘÍCT.“

A teď můj překlad:

Díky straně a tobě se změním. Napsal Oleg Ptáček své první ženě v očekávání krásné společné budoucnosti. Seznámil se s ní, začínající herečkou, v roce 1949 a z Moskvy, kde tehdy studoval, chtěl jejich vzájemný vztah svatbou legalizovat. Psal z Moskvy skoro denně, také o tom, jak si jejich vzájemnou budoucnost představuje. On, jako muž a člověk politicky daleko více na výši než ona, převezme ideový part jejich vztahu a k jejich společnému životu přispěje svými myšlenkami. Milena zas přinese svou něhu a city, tedy pomůže v oblastech, kde o sobě on není tak přesvědčený. Milena se stala jeho první ženou. Napsal, že v citech je za ní o 100 let opožděný — tento názor napsal bez souvislostí. Působilo to dojmem, že vztah dvou lidí hodnotí podle jejich politického přesvědčení. Jako se sám chtěl změnit, chtěl také Milenu vychovávat a měnit. O východiscích této změny ale zřejmě sám nebyl přesvědčen. Bylo mu jasné, že ji nebude měnit pro sebe samého, ale kvůli její osobnosti a snad ještě pro štěstí společnosti. Mnohdy mají tyto změny příchuť komična, například když jí, sám silný kuřák, zakazuje cigarety. Mluví jí do zevnějšku: *Musíš si dát pozor, aby se růž a pudr na tvé tváři nestaly symbolem měšťáčky. Jsem na pokraji zoufalství, když vidím, že má žena věnuje svému nosu více pozornosti než ostatnímu světu.* Často ji chtěl nutit, aby se věnovala nejrůznějším úkolům a pak s jeho pomocí bojovala za jejich splnění sama se sebou. Sám jí zadával cíle, jejichž uskutečnění bylo nemožné. Protože chtěl být revolučním sovětského typu, chtěl ji přemluvit, aby si svůj ideál našla v sovětské minulosti, například Zoju Kosmoděmjanskou. Po svém návratu z Moskvy si ji chtěl vzít a navěky s ní pracovat pro revoluci,

26 vychovávat děti pro stranu. Věřil, že po jejím boku stráví celý život — „*když se z tebe stane Gusta, pak ze mne jistě bude Julius*“. (Marku, Sonka velmi pravděpodobně věděl pravdu o Fučíkově životě, byli v Československu lidé, kteří museli přijít o život, kvůli Fučíkovi.)

Oleg chtěl také být takový hrdina jako Fučík. V listopadu 1949 z Moskvy napsal: *V poslední době na něj tak často myslím, mezi ním a mnou jsou světy, jen ty a Komunistická strana mi můžete pomoci, abych se mu přiblížil.* (O osm dnů později píše: *Přijde čas odloučení, ale do té doby musíme být oba přesvědčenými bolševiky.*) Když se z těch dvou stal pár, svědčí jeho básně o tom, jak komicky se v jeho představách mísí erotika s politikou a tou troškou církevní rétoriky z doby, kdy chodil do evangelického kostela.

PŘIJAL JSEM PRVNÍ KONFIRMACI/NAHÉ BEZKREVNÉ TĚLO /KOMUNISTICKÁ MLÁDEŽ SE SJEDNOTILA/TO VŮBEC PRVNÍ SJEDNOCENÍ...

V Moskvě pak zase něco napsal o svých plánech do budoucna: *Každopádně budu politicky aktivní, možná budu psát, ale ve smyslu revoluce a socialismu a komunismu.* Tyhle vodopády v duchu Marxe a Lenina, kterými Milenu zaplavoval, se dají vysvětlit jen jeho samotou a izolací, ve kterých v Moskvě žil. Jeho svět byl světem, ve kterém viděl sám sebe jako hrdinu, obětujícího život pro druhé. Obětovat se pro stranu a její ideály! Oženil se s Milenou, aby v Moskvě nebyl tak sám, a sice v den STALINOVÝCH NAROZENIN. 21. 12.. — *v den, kdy se narodil člověk, kterého oba nejvíce milujeme.* Milena ale se mu přizná ke své lásce k druhému, ten je ženatý, herec, má dvě děti a žádnou krásnou politickou minulost jako mladý Ptáček. Oleg začne Milenu nenávidět a přísahá: *Nosek musí pykat!* Milenu prohlásí za hříšnici a přesto jí nabídne ruku ke smíru, všechno záleží na ní, ačkoli jej zklamala. Celá situace je jasná, je to jen její problém, který on chápe, ale nemůže s ním nic dělat... Možná jí promine, možná také ne. Ale když jí odpustí, bude to pro ni vyznamenání. Bylo jasné, že pokud bude Milena souhlasit, Oleg jí bude v budoucnu předhazovat všechny její skutky, její nevěru bude moci v jakékoli situaci zneužít proti ní... Oleg situaci neodhadl správně, ztratil orientaci. Milena, když dostala od Olega dopisy takového rázu, se polekala, že by mohl Noskovi zkomplikovat život, že by se mu dokonce mohlo něco stát (vzhledem k Olegovým stykům). Oleg

se posléze pokusil Noska zničit jen literárně-politicky. Přesto bylo jasné, že na začátku celé aféry pomýšlel na to, že Noska zničí nejen politicky, jeho názor totiž byl: *Kdo dokáže být nevěrný své lásce, dokáže také zradit stranu.* V jednom dopise Noskovi se zase dal slyšet, jak úzce láska souvisí s politickým přesvědčením. Oleg psal milenci své ženy, v domnění, že ten dostane strach a upustí od ní. *Jsem, jak dobře víš politicky velice angažovaný a moje vztahy by Ti mohly být na obtíž.* Strašil ho komunistickou stranou, která, a to měl jistě tenkrát pravdu, za Olegem stála.

Šlo mu především o to, aby v něm Nosek viděl vítěze celé situace. Soudil, že strana mu manželství může zachránit a téma má žena Milena přednesl na jednom stranickém sjezdu. Takže dopisy Noskovi nepsal jen za sebe, ale ve jménu kolektivu, který Milenu zná a v žádném případě ji neuvolní. Nosek Olegovi napsal jeden dopis, kde vysvětluje, že se cítí politicky dostatečně čistý, dokonce mluvil s Olegem osobně a pokoušel se mu věc objasnit jednoduchou verzí, mající co dělat spíše se sexem než se stranou. Neúspěšně, paroháč Oleg se topil ve fantasmagoriích.

Milý Marku,

když jsem se Olegovi stala nepohodlná, nestála za tím tentokrát strana, ale přesto jsem poznala jeho intriky, které vedly k mé ostrakizaci. A sice Milova dcera, Fina, měla doma muže, kterého se chtěla zbavit, také já se stala nepohodlná, z důvodů, které zná jen Oleg, takže jsme museli jít. Nás vyhostit, to byla pěkná hra, co si pan dramaturg vymyslel. Ať jsme chtěli či ne, udělal z nás pár a z klanu jsme vyletěli (díkybohu). Ach ano, tak je to, když někoho stádo vyplivne. Člověk proto nemusí být vždycky smutný...

Později pak, když jsem tu hru prokoukla, musel nasadit těžší kalibr, například tvrdil, že chci vymámit dědictví. Díky bohu to rodiče, po nichž jsem údajně chtěla dědit, už nezažili a já se vysmála oběma, Heleně i Olegovi. Mám dojem, že dokud ještě rodiče žili, dokázal se tak nějak udržet na uzdě, ale když už tady nejsou, stal se z něj megaloman. A vydírat lidi, hledat si důvody, jako to dělá on, to je jeho koníček. Ale se mnou ne!

Milý Marku,

děkuji ti za tvou odpověď, ráda věřím, že děti v lese koukaly. Jen tak dál, na tohle nikdy nezapomenou. A protože chceš, abych ti dál vyprávěla o mém bývalém málem švagrovi, tady zase pár řádků, které jsem onehdy našla na internetu. Bohužel nevím odkud a do koho jsou, jinak bych ti pramen ráda uvedla. Pokud někdy naši korespondenci přece jen zveřejním, pak si ten pramen musím najít... Krášt nechci u nikoho. Ach ano, tu knihu o Olegovi číst nebudu. To ode mě nechtěj, abych tak řekla, nenuť mě.

Měl jsem pocit, že mne zradil, vzpomíná Oleg Ptáček hned po listopadu 1989 na vztah mezi ním a Havlem. Pravděpodobně proto, že také Oleg by se býval rád stal prezidentem, jako Havel. Oba dva, Oleg a Václav, se pohádali už v březnu 1979 a od té doby už jejich vztah nebyl tak vřelý jako dřív. Ptáček Havlovi z Mnichova nadával, že používá jeho byt k soukromým schůzkám (se svými děvčaty), Oleg dokonce z Mnichova zařídil výměnu zámku. Přítel Havel samozřejmě reagoval našťavaně. Napsal do Mnichova: „Teprve teď jsem mnohé pochopil, mimo jiné například, jak je možné udělat z tebe jiného člověka poté, co tě strana milostivě propustila. Až teď jsem například pochopil, proč tě tak rádi nechali jít. Až teď jsem pochopil jejich nabídky výjezdu (také já je dostávám často) a také v neposlední řadě mé odpovědi na ně, nikdy je nepřijmu.“

Mezi těmito dvěma muži vzplál spor také o to, zda je správné, aby Havel financoval cestu nejmladší Olegovy dcery do USA. Havel je v té době partnerem druhé ženy Ptáčka, se kterou má Oleg tři děti, a jejich přátelství tím trpí.

Jejich cesty se vlastně rozdělily v roce 1979, když byl Ptáček odsunut do Mnichova. (Marku, on sám tomu říká odsun, dlouho jsem musela přemýšlet, proč. Nemá rád emigranty, v jeho očích jsme těmi, kdo odešli kvůli penězům. A Oleg tedy byl odsunut, ta hra se slovy má také finanční důvody, když někdo emigroval, stát zabavil celý jeho majetek, emigranti dodnes nedostali zpátky nic. Ale Oleg si mohl ponechat Bukovou, jinak by spadla do klína jeho druhé ženě a tím pádem Havlovi.)

Tak tedy jej „odsunuli“ do Mnichova a Havel šel na čtyři a půl roku do vězení. Krátce nato napsal Oleg Olze Havlové: „Ty víš, že já jsem hrob, ale docela soukromě, jak si prosím představuješ budoucnost, když pomineme možnost, že by ji nějaký kouzelník změnil? Je to šílenství, pět let vězení, skoro všichni jsou potom jinými lidmi, než byli předtím. A dál? Zase od začátku? Nebo ven? Ale proč tedy ne hned, proč až potom?“ 29

Viš, Marku, i kdyby měl být Oleg velký spisovatel, jako například Kundera, jako člověk selhal.

Během doby vězení Olga stejně jako mnozí jiní opisovala dopisy svého muže a posílala je přátelům také do Mnichova. Že směl Havel vězení v březnu 1983 opustit, to byla z velké části také Ptáčkova práce, vlastně žurnalistů ze Západu, kteří společně s politiky usilovali o Havlovo propuštění. Oleg však byl skutečným iniciátorem.

Ptáček o sobě jednou řekl, že byl ve dvaadvaceti letech dost chytrý na to, aby mohl prohlédnout a odsoudit politické poměry padesátých let, pak je zase mladicky roztěkaný.

S KOMUNISTY, NE PROTI NIM NEBO DÍKY JIM.

O svých budoucích ambicích oba mluvili jen žertem, ale ani u jednoho z nich to (přátelé) nemohli přeslechnout. Ptáček například o SPZ na svém Renaultu (68-88) často říkal: Od politického skandálu k postu prezidenta. Například v jednom fejetonu líčil, jak coby prezident na Karlově mostu potkal estébáka, který se mu omluvil za své minulé skutky. Bylo jasné, že Ptáček svůj prezidentský sen sní i dál. Byl v té době největším nepřítelem režimu. Jeho ostudná minulost z padesátých let tehdy nebyla ničím, co by mu někdo mohl vyčítat. Naopak, když se k moci dostal Gorbačov, představa Ptáčkova byla pořád ještě – s komunisty, ne proti nim. Teprve ve druhé polovině osmdesátých let, kdy vliv Havlova fenoménu vnesl mezi lidi jeho charisma, mohl Ptáček právem doufat, že jeho politické vize přestanou být pouhými vizemi. Čekali, kdy to konečně spadne. Dvacátý listopad Oleg zažil velice hekticky, chtěl přece psát knihu „*Nejdelší dovolená*“, když to v Praze začalo. Podle svého deníku poskytl telefonicky osm rozhovorů. Protože ale

30 nebyl v kontaktu s Občanským hnutím, dal jednomu norskému žurnalistovi dopis pro Havla. Samozřejmě mu vadilo, že nebyl přizván k formování nové republiky. V dopise Havlovi píše: *Ty přece víš nejlépe, že v tom dvacetiletém boji jsi nestál sám, ale ještě s pár dalšími lidmi, jejichž lidské, umělecké a jiné kvality jsou srovnatelné s tvými.* ..
Ve své „sametové“ závislosti na Havlovi byl přesvědčen, že jen on může být Havlovi nejbližším spolupracovníkem a kritikem. Obavy, že by se kolem Havla mohli shromáždit lidé, kteří nesdílejí Olegovy názory, byly oprávněné.

*U Olega je možné mluvit o sebestředném
snobismu až narcistickém opěvování sebe sama.*

Otevřeně přiznával, že žárlí na lidi kolem Havla a chtěl Havla přesvědčit, že by to dělal lépe. Diletanti, jak nazýval lidi z Havlova okolí, konají jen diletantské činy. Norský kurýr ale dopis Havlovi nepředal, se zdůvodněním, že se to v nádherné atmosféře převratu nehodí. To Ptáček později uváděl jako důvod, proč nebyl přizván k revoluci, že kolem Havla už byli lidé, kteří na něj měli větší vliv než on. Přátelství obou zledovatělo. Jedenáctého prosince poprvé poslal k Havlovi Helenu a teprve když mu do Mnichova zavolala, že by jej Havel chtěl mít v Praze, přijel. Ti dva a Fina spali v domě bývalého prezidenta Husáka, přímo na Hradčanech. Bylo už ale jasné, že v první linii kolem Havla žádné místo nenajde. A tak měl Ptáčkův návrat spíše soukromý než politický charakter. Věděl, že v Praze žádné květiny nedostane, takže si obstaral už v Mnichově věnec, který pak položil na hrob svých rodičů na Slavíně. Svolal staré přátele, dokonce Havel asi na hodinku přišel, a přemýšleli, jak odradit Dubčeka od prezidentské kandidatury.

Dnes mluví o tom, že před mocí se nikdo neukryje. Nikdo není vůči moci imunní. Mýlí se. Lidé s páteří se nezajímají o moc žádného druhu. Oleg by lidem pomohl už tím, že by mlčel a nepsal.

Třináctého prosince se podruhé setkal s Havlem. O tomto setkání napsal, že Havel byl v hluboké depresi. Zkusil znovu sehnat staré kamarády, aby Havlovi pomohli. Havel mu pak o vánocích nabídl pozici

ministra kultury. Odmítl, později řekl: *Byla by to špatná služba mému životopisu.* S Finou a Helenou přišel na Hradčany, aby si přečetl novoroční projev prezidenta dřív, než bude vysílán. Tak to Havel chtěl. 31

Marku, tenkrát když se stal Havel prezidentem, jsem stála jsem v davu lidí na Hradčanském náměstí. Helena mě poznala, za záclonami, protože jsem měla na hlavě ten kulich, typicky českou pokrývku hlavy. Věděla jsem, že budu jediná, která jej na hlavě bude mít, tak totiž lidé měli tehdy rádi češství – totiž vůbec ne.

Oleg radí Havlovi:

Denně bys měl zavolat alespoň jednomu starému kamarádovi, zeptat se, jak se mu vede a o čem právě přemýšlí. Stojí tě to jen pět minut času, ale zase jsi získal něčí podporu.

Jednoho dne ale přišla havlovská delegace. Tři muži, kteří mu vyčítali, že se pokouší Hrad získat pro sebe. Jel okamžitě k pražskému letišti, kde přijal Havla, ale Havel už dýmku míru zase zakopal. Ptáček Prahu druhý den opouští. Je velice zklamán chováním svého „bratra“, který se na něm v jeho očích „dopustil zrady“. Sedí tedy v Mnichově a dopisuje „*Nejdelší dovolenou*“. Je rozzlobený, protože mu není jasné, proč musel odejít z Hradu a proč s tím Havel souhlasil. Uprostřed ledna píše Havlovi: *Dovedeš si představit, co cítím, když tě vidím jak se bratříš s Formany a podobnými, jsou to lidé, kteří tě pro vlastní prospěch zradili.* Na tento dopis nedostal odpověď, jen později slyšel, že jeho mladické hříchy neladí s konceptem nové republiky. Týden nato požádal o odpověď Karla Schwarzenberga: *Nežil jsem šedesát let řádným životem, a počítám i svá mladá léta (neuškodil jsem nikomu konkrétně), aby mne dnes někdo soudil.* Právě důvody, proč byl z Hradu vykázán, se nikdy nedozvěděl. V Havlovi už zase jednou neviděl přítele.

Oleg podepisuje své staré knihy s komunistickými dogmaty „S omluvou...“. Nedá se to prominout, komunismus v Čechách podporoval, BASTA!

Objímám tebe i tvou milou rodinu.

P. S. A protože nemám peníze na počítač a naše komunikace dopisy se mi líbí, zůstanu možná bez Macu.

Milý Marku,

nekoupila jsem si to, děkuji, žes mi to daroval. Myslím, že jsem nikdy v životě nečetla horší, více na komerci zaměřenou knihu, než tuto.

Posílám ti recenzi, přeloženou z češtiny. Neříkám, že budu jednoho dne litovat, že ty dva znám, nýbrž, že mi to je nekonečně líto už teď...

Každé slovo je k posrání, ani se z toho nedá vyčíst, že by si ze čtenářů dělal legraci, jen každé slovo ukazuje, že propadl moci a penězům. Ne, to nejsou lidé, se kterými bych musela být v kontaktu...

Je to kniha tak hrozná, budu šťastná, když mě nikdo víc nebude uvádět do souvislosti s jejím autorem. Bohužel to není první tak špatná kniha, a napsaná byla jen z chtivosti peněz. Že jsou v českém originále nejspíš volena jména s nějakým významem, to potvrzuje mou tezi, že kniha byla napsána pro mě, v němčině to nemohu posoudit a bůh chraň, abych to četla česky.

Jednou, když jsem pro pražský Playboy měla psát o sudetských Němcích, řekla jsem Heleně: O negativních věcech nemohu psát pozitivně, to umí jen Oleg, kromě toho se negativní věci hůře prodávají... To jsem řekla ve vztahu k Sudetům – Neubauer: Je ta kniha důkazem?

RECENZE:

Ptáčkův hotel, kde se děj odehrává, se jmenuje Ambiente. Takový nesmysl nám básník, dramaturg a prozaik, známý nejen v Čechách, prezentuje svým románem *Nuda v Ambiente*. Děj, nakolik se dá o ději mluvit, se odehrává v Evropě, především ve střední. Místo děje Maroko by ale mohlo být všude. Osoby: podivínská, nervózní milionářka, dvaadvacitiletý Wolfgang Weidner, který má za sebou patrně již i kriminální minulost, nádherná mladá žena okolo třicítky jménem Elisa, narozená v Čechách ještě jako Eliška Malá, Rudolf Pecholt, muž zhruba sedmdesátiletý, chodící o berlích. Tak jak by se podle Ptáčka měla dešifrovat jména (v němčině si toho člověk nevšimne, v Německu není na rozdíl od Čech obvyklé lidi posuzovat podle jména nebo podle jmen často soudit na vlastnosti, například Sommer znamená také povaleč, Ptáček je někdo pěkně vyčůraný, Soumar kříženec osla a koně, tedy mula), tak bychom mohli dešifrovat historii celé střední Evropy, problém ale je, že

se to všechno odehrává v Maroku, přitom by to beze všeho mohlo být na Bukové (Buková je řeka, u které má Oleg svou vilu. Tatáž řeka ostatně protéká také Pejskovicemi).

Ptáček celý život hrál, napřed na struny těch 50 let, když viděl že ty struny už neznějí, začal hrát na struny let šedesátých. A když nezněly ani ty, tak se z něj stala oběť těchto dob.

Měli bychom být tvrdí, promiňte, měli bychom říkat pravdu...

Jeho *vynucená emigrace* do Mnichova, ze které si udělal lukrativní obchod, je dobrým příkladem, jak se dá prodat vlastní osud. Balzac by se smál, Robert Musil musil tvrdě korigovat. Ano, Evropa je taková. Protože v tomto románu Ptáčka jsou, jak už to autor krásně umí, pravá brazilská káva, lehké víno a kubánské doutníky jen precipitací jeho doby. Jde více o prózu než o divadelní hru a méně o prózu než divadelní hru, tedy o hovadinu. A k tomu ty staré problémy, vztahy mezi sudetskými Němci a Čechy, pro mladou generaci už nepochopitelné, slouží jako „*Hollywood-efekt*“. A svědčí o tom, že autor žije ze všeho, co se dá prodat.

Možná jsem četla nepozorně, je mi líto, je to tak špatné, že ani nejsem zvědavá, chci si ušetřit čas a soucit s lidmi, kteří si tu knížku koupili, nevím, ale co vím, že jsem dostatečně objektivní, že jsem jen jedna z mála jeho čtenářek a čtenářů, když to čtu, jinak nic, protože jako člověk, bez ohledu na to, co mi udělal, je mi pořád ještě sympatičtější než jako autor jeho zasraných knih...

Celý román je pěkně podělaný, je tady všechno, co si člověk o světě médií dokáže představit, taky dost slabý detektivní příběh. A když autor v obou doslovecích ujišťuje, že román vychází ze skutečných událostí – lže. Je to sice mediální lež, dobře míněná, ale všechno naprosto vymyšlené. Ale ke komisaři Maigretovi žádná cesta nevede. Ptáček může jen závidět autorům, kteří mohou psát svobodně a nevidí za každým slovem korunu nebo euro. (*Knihu je dnes možné u Amazonu objednat za 3 centy.*) Líčit děj je zbytečné. Jen tolik: hotel Ambiente nevyhoří. Atmosféra Olega Ptáčka bohužel nezanikne. Duše hostů jdou i se svými kufry zase tam, odkud přišly.

- 34 Autor ví nejlépe, co tím chtěl říci, pro čtenáře zůstává nesplněné přání. Svou velikost dokázal jen sám sobě.

Marku, nikdy jsem nevěděla, co to znamená: Když už je naše pověst v háji, nemusíme se víc žinýrovat. Ted' už to vím, co jsem přečetla tu sračku. Včera jsem mluvila s freudiánem, byli jsme se spolu najíst. Přinesl mi můj manuskript a zmínil o mé knize: BRIZA... BRILANTNÍ. O Olegově knize řekl: „Chtěl ti něco dokázat, a sice, že se dá o negativních věcech psát pozitivně. Chtěl, ale nedokázal to, ta knížka je slabá.“ Nepočítali s tím, že na to jednoho dne přijdu sama, že přátelství těch hrdinů/nepřátel mě jen obtěžuje. Jsem „clean“, co se týče bývalých přátelství. Velice špatné to je, když někoho žádám o pomoc. Pak konečně mají ten pocit: TEĎ TĚ DOSTANU! Pak se ta která prosba změní v nůž, namířený proti mně. Potom mi R. vypráví, že se na mě zaměřuje ještě více černých mužů, že bůh mi nepomůže, protože jsem čarodějnice, posedlá démonem, d'áblem. (Jeho rozum se odporoučel, když přestal kouřit 6 jointů denně a přešel na magic mushrooms. Psychopat.) Detlef pak říká ty největší sprostoty. Jako tu s těmi dětmi. Jeho přítel na mě křičel, tobě nepomůžu ani soukromě, ani pracovně, v nakladatelství Buntverlag mě nejprve vezmou, ale jen proto, aby mě, pokud na té pedofilii něco je, mohli beztrestně mučit. Jedna kolegyně mě chtěla vyhnat. Je to zatracený život. Ted' vím, proč jsem tak dlouho zůstala v Müllerstraße. Protože po boku R. jsem se také cítila pod ochranou. Když jsem s ním, nikdo mi nemůže vyčítat, že souložím s dětmi. R. se ted' vrátil z Prahy a vypráví mi, že se mi v Praze všichni vysmívají... Když se ho ale zeptám, kdo, odpoví vždycky: VŠICHNI. „Pokud vím, smějí se v Praze lidem, kteří se vrátili, protože si myslí, že na Západě nedokáží žít, přestože tam většina strávila 30 let,“ řekla jsem mu. „Odkud víš zase tohle, zněla jeho vylekaná tázavá odpověď.“ „Marku, vzpomínáš si ještě na Janu? Pracuje v Praze v nějakém hrozném deníku, nedávno jsem ji v Praze potkala. Řekla mi: „Ty píšeš knihy na způsob Ptáčka.“ Řekla jsem jí, že se mi Olegovy knihy nelíbí a o svých že jsem přesvědčená. Kamarádí se s lidmi, kteří se pyšní, že jsou Olegovými přáteli... Marku, když jsem své nejlepší přítelkyni v Praze vyprávěla o mém muži, tom psychopatovi, řekla, a přitom je kandidátkou věd a doktorkou filo-

sofie jako ty, tak tedy ta řekla: "Tu bestii, toho lotra by bylo třeba roztrhat na kusy, protože jen zabít je málo."

Začal jsi se mnou probírat, jak Češi dnes mluví, řekla jsem Ti, že je to směs z dob komunismu, složená z vlezdoprdelismu a MÁME PROTI VÁM NĚCO. Dnes, když jsem o tom přemýšlela víc, vím, že lidé tam po celé roky neříkali, co si myslí, to je deformovalo, dnes jsou bez páteře. Bohužel. Ne všichni, ale mnozí. Věděla jsem, že mi to nebude moc vadit, ztratit jejich přátelství, Oleg Ptáček je člověk, který neumí psát... Myslí si, Marku, že komunisté používají vždycky stejné metody. Museli vždycky mít něco proti lidem. A ta kniha pojednává o sudetských Němcích, chtěl mi něco dokázat, ale já nevím, co. A nic z toho nevzešlo...

„Mnozí lidé jsou vychováni natolik dobře, aby nemluvili s plnými ústy. Ale nevdí jim dělat to s prázdnou hlavou.“

Víš, proč tomu, co jsem udělala ze svého života, říkáš svoboda? Je to svoboda říct NE věcem, které mě netěší. A odkud to přišlo? Nemám sympatie k moci žádného druhu, je to mé tajemství, takže si to nechej pro sebe, ale současně je to klíč k mému konání. Můj milý příteli, pocituji jako štěstí, že tě mám za přítele pomalu už dvacet let.

Pusu posílá Eva.

P. S. Právě se dovídám, že má kniha Pohled z nadhledu na podzim přijde na trh. Sice už je na trhu dva roky jako E-book, ale to víš, můj milý Marku, za peníze, které vynesla, jsem letos vybilila, stěny už byly tmavě bílé, haha.

Pusu, soudruhu příteli (Oleg své mámě údajně říkal soudružko matko), posílá tvá Eva.

